

Sygn. akt III AUa 620/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 września 2016 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Alicja Podlewska
Sędziowie:	SSA Małgorzata Gerszewska (spr.) SSA Maria Sałańska - Szumakowicz
Protokolant:	stażysta Sylwia Gruba

po rozpoznaniu w dniu 8 września 2016 r. w Gdańsku

sprawy H. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

od wyroku Sądu Okręgowego w Toruniu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 17 lutego 2016 r., sygn. akt IV U 1956/15

oddala apelację.

SSA Małgorzata Gerszewska SSA Alicja Podlewska SSA Maria Sałańska - Szumakowicz

Sygn. akt III AUa 620/16

UZASADNIENIE

Decyzją z 10 września 2015 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił H. S. prawa do emerytury, wskazując, że ubezpieczony na dzień 1 stycznia 1999 r. nie wykazał stażu pracy w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze w wymiarze co najmniej 15 lat, a jedynie 1 rok 10 miesięcy i 16 dni.

H. S. wniósł odwołanie od powyższej decyzji, podnosząc, że wykonywał pracę w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, będąc zatrudnionym na stanowisku kierowcy ciągnika w Spółdzielni Kółek Rolniczych w G. w okresie od 19 listopada 1979 r. do 4 grudnia 1985 r. oraz w ramach zatrudnienia na stanowiskach kierowcy ciągnika i kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony wK. B. w T. w okresie od 9 grudnia 1985 r. do 30 kwietnia 1994 r. Do odwołania ubezpieczony załączył dokumenty służące potwierdzeniu podanych w odwołaniu informacji.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany wniósł o jego oddalenie.

Wyrokiem z dnia 17 lutego 2016 r. Sąd Okręgowy w Toruniu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w punkcie I zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał H. S. prawo do emerytury od 1 lipca 2015 r. i w punkcie II nie stwierdził odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, wskazując następujące motywy rozstrzygnięcia:

H. S. w dniu (...) ukończył 60 lat, nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego, a jego staż ubezpieczeniowy, ustalony na dzień 1 stycznia 1999r., wyniósł łącznie 25 lat (w tym 6 lat, 3 miesiące i 24 dni stanowiły okresy uzupełniające – z tytułu pracy w gospodarstwie rolnym).

W latach 1970-1973 ubezpieczony był uczniem zespołu przysposobienia rolniczego w Ł.. Jednocześnie, w okresie od 1 lipca 1971 r. do 27 października 1977 r., wykonywał prace gospodarskie w gospodarstwie rolnym swej matki, Z. S..

W okresie od 25 października 1977 r. do 15 października 1979 r. wnioskodawca odbywał służbę wojskową.

W dniu 12 lipca 1977 r. ubezpieczony uzyskał prawo jazdy kategorii T, zaś 31 grudnia 1984 r. – prawo jazdy kategorii C.

W okresie od 19 listopada 1979 r. do 4 grudnia 1985 r. H. S. był zatrudniony w Spółdzielni Kółek Rolniczych w G., na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy, gdzie stale i w pełnym wymiarze czasu, wykonywał pracę w warunkach szczególnych jako kierowca ciągnikowy w Zakładzie Usług (...) w W.. Jak ustalił Sąd w wyniku przeprowadzonego postępowania dowodowego, skarżący korzystał z przydzielonego mu do pracy ciągnika, a gdy ten wymagał napraw, uzyskiwał on pojazd zastępczy, przy czym ubezpieczony nie uczestniczył w pracach naprawczych. Zakład, w którym pracował wnioskodawca, dysponował 10 ciągnikami, zaś traktorzystów było 8 lub 9. H. S. świadczył pracę, przez co najmniej 8 godzin dziennie. Czynności transportowe wykonywane były przez niego w związku z realizacją prac powierzonych pracodawcy ubezpieczonego m.in. przez (...) Przedsiębiorstwo (...), przedsiębiorstwo (...) w T. oraz przedsiębiorstwo Z. w T.. Zimą ubezpieczony dostarczał wapno rolnikom oraz odśnieżał, zaś jesienią przewoził buraki. Usługi transportowe wykonywał przez cały rok przez 8 godzin dziennie. W okresie od wiosny do jesieni, obok całorocznych prac transportowych, świadczył prace polowe na rzecz rolników, w ramach których - korzystając z ciągnika - orał, bronował, wykonywał opryski. Dodatkowe prace polowe ubezpieczony wykonywał przez około 12 godzin dziennie. W okresie zatrudnienia w SKR G. wnioskodawca uczestniczył w szkoleniach z zakresu chemizacji rolnictwa dla traktorzystów, nie korzystał z urlopu bezpłatnego.

W okresie zatrudnienia u wymienionego pracodawcy skarżący współpracował między innymi z J. H. i A. P.. J. H. był pracownikiem Spółdzielni Kółek Rolniczych w G. w okresie od 1972 r. do 1992 r., początkowo wykonując pracę traktorzysty, później zaś mechanika. A. P. zatrudniony był w (...) w G., w tym samym, co ubezpieczony, zakładzie, w okresie od 27 lutego 1979 r. do końca maja 1990 r., na stanowisku kierowcy ciągnika.

Począwszy od 9 grudnia 1985 r. H. S., w związku z porozumieniem zawartym przez Spółdzielnię Kółek Rolniczych w G., zatrudniony został w K. B. w T., gdzie pracował do 30 kwietnia 1994 r. W okresie od podjęcia zatrudnienia do 31 stycznia 1989 r., ubezpieczony, będąc zatrudnionym w pełnym wymiarze czasu pracy, wykonywał pracę kierowcy ciągnika. Począwszy od 1 lutego 1989 r. był kierowcą wywrotki wysokotonażowej marki (...), której całkowita ładowność przekraczała 10 ton, zaś od 1991 r. prowadził samochód ciężarowy o ładowności powyżej 16 ton marki (...). W okresie zatrudnienia w Kombinacie Budowlanym w T. ubezpieczony przez rok wykonywał prace transportowe na potrzeby budownictwa, przewożąc żwir, piasek, wapno i beton. We wskazanym okresie u nie korzystał z urlopu bezpłatnego.

W okresie od 1 maja 1994 r. do 31 grudnia 1995 r. H. S. zatrudniony był stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w Przedsiębiorstwie (...) w T. na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 t. P. Ł., działający pod firmą Przedsiębiorstwo (...), z dniem 1 maja 1994r. został następcą prawnym K. B. T. (na podstawie art. 23⁽¹⁾ §1 kp). W okresie zatrudnienia u wskazanego pracodawcy ubezpieczony nie korzystał z urlopu bezpłatnego.

W okresie od 1 stycznia 1996 r. do 9 maja 1996 r. wnioskodawca świadczył pracę kierowcy na rzecz Przedsiębiorstwa (...) s.c. w T..

Począwszy od 15 maja 1996 r. do 12 października 1998 r. H. S. wykonywał pracę kierowcy na podstawie umowy z J. K., w ramach działalności prowadzonej przez tego ostatniego pod nazwą (...).

W okresie od 16 października 1998 r. do 28 lutego 2003 r. wnioskodawca był zatrudniony przez S. M., prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Usługi (...), jako kierowca samochodu ciężarowego.

Od 1 marca 2003 r. do 5 grudnia 2011 r. H. S. zatrudniony był, jako kierowca samochodu ciężarowego, przy czym do 1 lutego 2004 r. pracodawcą ubezpieczonego był W. M., prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe (...), a następnie Przedsiębiorstwo (...) Sp. z o.o. z siedzibą w T., która to spółka była następcą prawnym W. M.. W okresach: od 20 kwietnia 2009 r. do 21 kwietnia 2009 r., 16 lipca 2009 r. oraz od 24 grudnia 2009 r. do 29 grudnia 2009 r. ubezpieczony korzystał z urlopu bezpłatnego.

W okresie od 10 lutego 2011 r. do 6 listopada 2011 r. H. S. pobierał świadczenie rehabilitacyjne, zaś w okresie od 7 listopada 2011 r. do 31 października 2015 r. rentę z tytułu niezdolności do pracy.

Ubezpieczony H. S. 2 lipca 2015 r. złożył wniosek o przyznanie mu prawa do emerytury, który zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzją został załatwiony odmownie.

Analizując trafność decyzji pozwanego z dnia 2 lipca 2015 r., Sąd przeprowadził postępowanie dowodowe, w ramach którego przeprowadził i dopuścił dowód z zeznań świadków A. P. i J. H., którzy pracowali razem z ubezpieczonym w spornym okresie w Spółdzielni Kółek Rolniczych w G., a tym samym mieli bezpośrednią wiedzę w przedmiocie okoliczności i charakteru wykonywanej przez niego pracy oraz zakresu powierzonych czynności. Świadczenie jednoznacznie przyznali, iż wnioskodawca przez cały okres zatrudnienia stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, sięgającym w sezonie do kilkunastu godzin na dobę, pracował jako traktorzysta, wykonując prace polowe oraz prace transportowe na rzecz współpracujących ze spółdzielnią podmiotów państwowych i osób prywatnych. Świadczenie przyznali także, że do obowiązków traktorzystów nie należała naprawa powierzonego im sprzętu oraz logicznie opisali sezonowość prac wyjaśniając, jakie czynności wykonywane były przez traktorzystów w każdym z sezonów. Zeznania tych świadków były spójne, wzajemnie zgodne oraz pokrywały się z dokumentacją zawartą w aktach osobowych wnioskodawcy (angaże, karta zakresu czynności traktorzysty, świadectwo pracy) oraz z wyjaśnieniami złożonymi przez ubezpieczonego.

Zdaniem Sądu Okręgowego, ubezpieczony wykazał, że pracę kierowcy ciągnika wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu w okresie od 9 grudnia 1985 r. do 31 stycznia 1989 r., w ramach zatrudnienia w K. B.T. przy czym czynności zawodowe ubezpieczonego ściśle wiązały się już wtedy z realizacją zadań w zakresie transportu na potrzeby budownictwa. Począwszy od 1 lutego 1989 r. aż do 30 kwietnia 1994 r. H. S., na analogicznych zasadach, wykonywał na rzecz tego pracodawcy pracę kierowcy samochodu ciężarowego o ładowności powyżej 3,5 tony.

Reasumując, ustalony w sprawie stan faktyczny pozwolił Sądowi przyjąć, że praca świadczona przez H. S. w Spółdzielni Kółek Rolniczych w G. w okresie od 19 listopada 1979 r. do 4 grudnia 1985 r. (6 lat i 16 dni) na stanowisku traktorzysty – kierowcy ciągnika oraz praca świadczona na rzecz K. B. T. w okresie od 9 grudnia 1985 r. do 30 kwietnia 1994 r. – początkowo na stanowisku kierowcy ciągnika, zaś od dnia 1 lutego 1989 r. na stanowisku kierowcy pojazdu ciężarowego (8 lat 4 miesiące i 23 dni) spełniała kryterium pracy świadczonej w warunkach szczególnych.

Tym samym - łącznie z dotychczas przyjętym przez organ rentowy stażem pracy w warunkach szczególnych (1 rok i 10 miesięcy i 16 dni) - wnioskodawca wykazał, iż legitymuje się wymaganym 15-letnim stażem pracy w warunkach szczególnych (osiągając łączny staż pracy w tych warunkach w wymiarze 16 lat 3 miesięcy i 9 dni), a tym samym spełnił kumulatywnie wszystkie przesłanki, o których mowa w art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r., poz. 887) oraz § 2 i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych

w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, niezbędne do przyznania mu prawa do dochodzonego świadczenia

Z tych względów, Sąd na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., orzekł, jak w punkcie I sentencji.

Jednocześnie Sąd nie znalazł podstaw do stwierdzenia odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do ustalenia prawa do przyznanego świadczenia, w myśl art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, z uwagi na brak w postępowaniu administracyjnym dokumentacji w pełni odpowiadającej wymogom rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń, tj. świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach oraz fakt, że ustaleń w przedmiocie faktycznych okoliczności świadczenia pracy przez wnioskodawcę w spornym okresie dokonano w szczególności na podstawie zeznań świadków, a więc dowodu niedopuszczalnego do przeprowadzenia przed organem rentowym. O powyższym orzeczono w punkcie II wyroku.

Apelację od wyroku wywiódł pozwany, zaskarżając go w całości i zarzucając mu naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez błędną wykładnię art. 184 w zw. z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz § 4 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze i przyznanie H. S. prawa do emerytury od 1 lipca 2015 r., pomimo braku wymaganych 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Powołując się na powyższą podstawę apelacji pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

Uzasadniając swoje stanowisko organ rentowy podniósł, iż nie zgadza się ze stanowiskiem zaprezentowanym w niniejszej sprawie przez Sąd Okręgowy w Toruniu. Pozwany podkreślił, że stanowisko kierowcy ciągnika i kombajnisty zostało przez ustawodawcę wymienione w dziale VIII załącznika do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. - w transporcie i łączności, a nie w dziale X - w rolnictwie i przemyśle rolno-spożywczym, a skoro tak, to nie można przyjmować, że ustawodawca - tworząc wykaz prac na poszczególnych stanowiskach według określonych branż - zdał się tu na przypadek lub pozostawił kwestię zaliczenia pracy na określonym stanowisku do dowolnej oceny organu rentowego lub Sądu. Przeczyłoby to założeniu racjonalności ustawodawcy. Dlatego też nie można przyjąć, że praca kierowcy ciągnika i kombajnisty wykonywana w zakładach pracy spoza resortów transportu lub łączności (np. w rolnictwie lub chemii) była pracą w szczególnych warunkach uprawniającą do wcześniejszej emerytury, co wynika również jednoznacznie ze stanowiska judykatury (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 17 grudnia 2013 r., sygn. akt III AUa 1984/13, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 czerwca 2010 r., sygn. akt II UK 21/10, wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 13 grudnia 2012 r., sygn. akt III AUa 731/12, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2013 r., sygn. akt I UK 172/13).

W ocenie skarżącego, w analizowanej sprawie nie wykazano, aby wnioskodawca wykonywał prace kierowcy ciągnika i kombajnisty w transporcie lub łączności. Dlatego też nie można przyjąć, że wykazał on co najmniej 15-letni okres zatrudnienia w warunkach szczególnych, a tym samym spełnił wszystkie przesłanki określone w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz § 2 i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. niezbędne do przyznania mu prawa do wcześniejszej emerytury.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego nie zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem niniejszej sprawy było prawo H. S. do emerytury w wieku obniżonym w związku z wykonywaniem pracy w warunkach szczególnych.

W powyższym zakresie Sąd Okręgowy przeprowadził stosowne postępowanie dowodowe, a w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z przepisu art. 233 k.p.c., nie popełnił też uchybień w zakresie zarówno ustalonych faktów jak też ich kwalifikacji prawnej.

W konsekwencji Sąd odwoławczy, oceniając, jako prawidłowe ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd pierwszej instancji, uznał je za własne, co oznacza, iż zbędnym jest ich szczegółowe powtarzanie w uzasadnieniu wyroku Sądu odwoławczego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., I PKN 339/98, OSNAPiUS z 1999 r., z. 24, poz. 776).

Podstawę prawną przyznania wcześniejszej emerytury stanowi art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j.t. Dz. U. z 2016 poz. 887), zgodnie z którym, ubezpieczeni urodzeni po dniu 31 grudnia 1948 r. uzyskują prawo do emerytury po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 ustawy, jeżeli m.in. w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze - wymagany w przepisach dotychczasowych - do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym oraz mają niezbędny okres składkowy i nieskładkowy o którym mowa w art. 27 ustawy (25 lat dla mężczyzn, 20 lat dla kobiet). Kwestię stażu pracy w warunkach szczególnych reguluje natomiast § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 Nr 8, poz. 43), zgodnie z którym okres ten winien wynosić co najmniej 15 lat, a sama praca musi być wymieniona w wykazie A, stanowiącym załącznik do przedmiotowego rozporządzenia.

Na etapie postępowania apelacyjnego spór stron w przedmiotowej sprawie sprowadzał się jedynie do spełnienia przez wnioskodawcę przesłanki 15 lat pracy w warunkach szczególnych, a konkretnie do zaliczenia do tego stażu okresu pracy w charakterze kierowcy ciągnika od 19 listopada 1979 r. do 4 grudnia 1985 r. w Spółdzielni Kółek Rolniczych w G., albowiem - jak podnosił pozwany - stanowisko kierowcy ciągnika i kombajnisty zostało przez ustawodawcę wymienione w dziale VIII załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. - w transporcie i łączności, nie zaś w dziale X - w rolnictwie i przemyśle rolno-spożywczym, a skoro tak, to nie można przyjąć, że praca kierowcy ciągnika i kombajnisty wykonywana w zakładach pracy spoza resortów transportu lub łączności (np. w rolnictwie) była pracą w szczególnych warunkach uprawniającą do wcześniejszej emerytury.

Sąd Apelacyjny z tak zaprezentowaną argumentacją pozwanego nie może się zgodzić.

Podkreślić trzeba, że choć w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażany jest pogląd, zgodnie z którym wyodrębnienie prac w wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. ma charakter stanowiskowo-branżowy i nie można dowolnie, z naruszeniem postanowień rozporządzenia, wiązać konkretnych stanowisk pracy z branżami, do których nie zostały one przypisane w akcie prawnym, to jednak Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, które Sąd Apelacyjny w pełni akceptuje i podziela, iż „co do zasady przyporządkowanie danego rodzaju pracy do określonej branży ma istotne znaczenie dla jej kwalifikacji, jako pracy w szczególnych warunkach, ale nie zawsze wynika ono z funkcjonowania zakładu pracy w określonym resorcie. Może się bowiem zdarzyć, że zakład pracy podległy określonemu ministrowi wykonuje także zadania całkowicie odpowiadające innemu działowi gospodarki, leżącemu w sferze zainteresowania innego ministra” (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 2014 r. sygn. I UK 337/13, LEX nr 1458817). Nietrafne jest bowiem stanowisko, zgodnie z którym przy ocenie charakteru stanowiska pracy w ramach zakładu pracy kwalifikującego się do określonej gałęzi przemysłu, należy ściśle posługiwać się stanowiskami wymienionymi w konkretnych działach załącznika do rozporządzenia. Jak stwierdził Sąd Najwyższy, praca kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony świadczona w ramach przedsiębiorstwa hutniczego nie różni się pod względem jej uciążliwości i szkodliwości dla zdrowia od pracy tego samego kierowcy zatrudnionego w przedsiębiorstwie o profilu stricte transportowym. Brak jest zatem uzasadnionych podstaw, by odmawiać uznania jej za pracę w warunkach szczególnych, z powołaniem się tylko i wyłącznie na stanowiskowo-branżowy charakter wyodrębnienia prac w załączniku do rozporządzenia. Tego rodzaju wykładnia przepisów § 4 ust. 1 rozporządzenia w związku z art. 32 ust. 1 ustawy emerytalnej nie może zyskać aprobaty, jako sprzeczna z celem przepisów dotyczących uprawnienia do obniżenia wieku emerytalnego pracowników, którzy przez określony w ustawie czas pracowali na stanowiskach szczególnie uciążliwych dla zdrowia (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 26 marca 2014 r., II UK 368/13, LEX nr 1458633; z dnia 3 czerwca 2008 r., I UK 381/07, LEX nr 494112; z dnia 25 września 2008 r., II UK 1/08, LEX nr 784938; z dnia 6 lutego 2014 r., I UK 314/13, LEX nr 1439383).

W ocenie Sądu Apelacyjnego stanowisko takie, wbrew twierdzeniom skarżącego, nie oznacza, iż ustawodawca tworząc wykaz prac na poszczególnych stanowiskach według określonych branż zdał się na przypadek. Oczywistym jest, iż dokonując wykładni przepisów, należy w pierwszej kolejności mieć na uwadze wykładnię językową, do której posiłkowo stosuje się także wykładnie pozajęzykowe: celowościową, funkcjonalną i systemową. Podstawowym założeniem wykładni prawa jest zaś przyjęcie fikcji racjonalnego ustawodawcy, który tworzy racjonalne i logiczne prawo zarówno na poziomie poszczególnych aktów prawnych i ich przepisów jak i systemu prawa, jako całości. W związku z powyższym, mając na uwadze specyfikę stanowiska kierowcy ciągnika oraz ścisłego powiązania tego zajęcia z dziedziną rolnictwa, racjonalnym i logicznym wydaje się dokonanie w tym przypadku wykładni rozszerzającej i stwierdzenie, iż jeśli kierowca ciągnika (traktorzysta) pracujący w branży rolniczej wykonuje takie same czynności i narażony jest na takie same czynniki szkodliwe, co kierowca ciągnika zatrudniony w branży ściśle transportowej, to stanowiska te uznać należy za tożsame dla celów ustalenia okresów pracy w warunkach szczególnych.

Zauważyć także należy, iż praca kierowcy ciągnika na polu może być bardziej uciążliwa, gdyż może być wykonywana w znacznie cięższych warunkach niż praca kierowcy wykonującego transport (np. na pochyło umiejscowionych polach i łąkach, na błotnistych terenach, przy użyciu maszyn wytwarzających duży hałas). Przy tej konstatacji, mając na względzie przedstawione wyżej stanowisko orzecznicze w przedmiocie znaczenia wyodrębnienia stanowiskowo-branżowego dla oceny charakteru pracy, jako pracy w warunkach szczególnych, nie ma znaczenia to, że prace kierowców ciągników ujęte zostały w dziale VIII rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku – „W transporcie”.

Przypomnieć także należy - co trafnie podkreślił Sąd Apelacyjny w Gdańsku w uzasadnieniu wyroku z dnia 1 kwietnia 2015 r., w sprawie III AUa 1842/14 - iż praca „traktorzysty” była wymieniona, jako praca w warunkach szczególnych w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 1956 r. w sprawie zaliczania pracowników do kategorii zatrudnienia (Dz. U. z 1956 r., poz. 39) - w dziale XVII „rolnictwo”, w brzmieniu obowiązującym od 1 lipca 1956 r. do 31 grudnia 1979 r. W rozporządzeniu Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w dziale X „W rolnictwie i przemyśle rolno-spożywczym” traktorzysty nie wymieniono. W ocenie Sądu Apelacyjnego, przyporządkowanie pracy kierowcy ciągnika (traktorzysty) do działu VIII „transport” załącznika do rozporządzenia, było wynikiem wyłącznie tego, iż ciągnik, podobnie jak autobus, samochód ciężarowy, pojazd gąsienicowy, jest pojazdem silnikowym, którego definicję zawierała ustawa z 1 lutego 1983 r. – prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 1983 r., nr 6, poz. 35 - obowiązująca od 11 lutego 1983 r. do 30 czerwca 1999 r.), a warunki uzyskiwania uprawnień do kierowania nim określał Minister Komunikacji (por. rozporządzenie Ministra Komunikacji i Spraw Wewnętrznych z 13 października 1983 r. w sprawie kierowców pojazdów silnikowych - Dz. U. z 1990 r., nr 73, poz. 438). Przyjmując przeciwną argumentację pozwanego należałoby wykluczyć, jako pracę w warunkach szczególnych, np. pracę kierowcy samochodu ciężarowego o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony przewożącego wyłącznie pieczywo, z uwagi na niewymienienie pracy takiego kierowcy w dziale X „W rolnictwie i przemyśle rolno-spożywczym”.

Dodatkowo wskazać należy, iż prawodawca w tej samej pozycji działu VIII obok prac kierowców ciągników wymienił prace kierowców kombajnów lub pojazdów gąsienicowych. Oczywistym jest zaś, że urządzenie, jakim jest kombajn jest maszyną rolniczą wykonującą prace polowe. Zestawienie tych trzech rodzajów prac (kierowca ciągnika, kombajnu i pojazdu gąsienicowego) łącznie pod poz. 3 działu VIII – „w transporcie” spowodowane było uznaniem tych prac za prace w warunkach szczególnych właśnie ze względu na samo kierowanie tymi pojazdami, a nie ze względu na wykonywanie takiej pracy wyłącznie „w transporcie” – rozumianym, jako „w ruchu publicznym”.

Skarżący podnosił także, iż brak jest podstaw do potraktowania wykonywanych przez ubezpieczonego prac polowych, jako prac w transporcie. Odnosząc się do tego zarzutu, Sąd Apelacyjny wskazuje, iż charakter pracy kierowcy ciągnika wykonującego wyłącznie transport oraz kierowcy ciągnika wykonującego w pewnych okresach wyłącznie transport, w innych zaś przemiennie transport i prace polowe nie różni się – polega bowiem na kierowaniu określonym pojazdem mechanicznym. Nadto, jak już wyżej wskazano, praca polowa może być nawet bardziej uciążliwa, gdyż może być wykonywana w cięższych warunkach.

Z tego też względu Sąd odwoławczy nie podziela poglądu wyrażonego przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 3 grudnia z 2013 r. (I UK 172/13, LEX nr 1467146), w którym Sąd ten zaprezentował stanowisko, iż wykonywanie przez kierowcę ciągnika prac innych niż transportowe – np. polowych, wyklucza zaliczenie takiego zatrudnienia do stażu pracy w warunkach szczególnych, gdyż nie są to prace wymienione w wykazie A dział VIII załącznika do rozporządzenia. Podkreślić przy tym należy, iż w dotychczasowym orzecznictwie Sąd Najwyższy nie miał wątpliwości, iż praca kierowcy ciągnika, także wykonującego prace polowe, jest pracą o szczególnym charakterze wymienioną w wykazie A dział VIII poz. 3 załącznika do rozporządzenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z 22 października 2013 r. III UK 144/12 LEX nr 1455745). Pogląd taki reprezentuje również Sąd Apelacyjny w Gdańsku (przykładowo wyroki: z dnia 20 marca 2015 r., sygn. akt III AUa 1815/14, z dnia 29 grudnia 2015 r., sygn. akt III AUa 1374/15, z dnia 30 grudnia 2015 r., sygn. akt III AUa 1245/15; z dnia 10 marca 2016 r., sygn. akt III AUa 1832/15).

Przekładając powyższe na grunt niniejszej sprawy, Sąd Apelacyjny stanął na stanowisku, iż w kwestionowanym przez pozwanego okresie od 19 listopada 1979 r. do 4 grudnia 1985 r., wnioskodawca będąc zatrudnionym na stanowisku traktorzysty w Spółdzielni Kółek Rolniczych w G., bezsprzecznie wykonywał pracę w warunkach szczególnych, o której mowa w wykazie A, dziale VIII pod poz. 3 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., nr 8, poz. 43).

Jednocześnie wskazać należy, iż - w świetle argumentacji pozwanego zaprezentowanej w wywiedzionym środku zaskarżenia - poza sporem pozostawał okres zatrudnienia wnioskodawcy w charakterze kierowcy ciągnika w K. B. w T. od 9 grudnia 1985 r. do 31 stycznia 1989 r., albowiem wskazane przedsiębiorstwo bezsprzecznie podlega resortowi transportu, co – jak podnosił pozwany – pozwala na zaliczenie przedmiotowego zatrudnienia do stażu tzw. „szczególnego”, od którego zależy uprawnienie ubezpieczonego do emerytury w wieku obniżonym.

Pozostałych okresów uwzględnionych przez Sąd Okręgowy do stażu pracy wnioskodawcy w warunkach szczególnych pozwany, na etapie postępowania apelacyjnego, nie kwestionował.

Mając na uwadze poczynione ustalenia i rozważania, Sąd Apelacyjny uznał, że H. S. bezsprzecznie udowodnił 15 lat pracy w szczególnych warunkach, a co za tym idzie spełnił wszystkie, konieczne do przyznania wcześniejszej emerytury warunki określone w art. 32 w zw. z art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., w związku z czym zasadnym było przyznanie mu prawa do żadanego świadczenia, począwszy od dnia 1 lipca 2015 r.

Z tych względów, dzieląc stanowisko Sądu I instancji i uznając apelację pozwanego za bezzasadną, Sąd Apelacyjny, na mocy art. 385 k.p.c. orzekł, jak w wyroku.

SSA Małgorzata Gerszewska SSA Alicja Podlewska SSA Maria Sałańska-Szumakowicz